

ВИЗНАЧНІ ПОДІЇ

РОБИТИ ДОБРО ЛЮДЯМ: ДО ЮВІЛЕЮ І.П.КОВАЛЬЧУКА

19 серпня 2011 року відомому українському географу, геоморфологу, І.П.Ковальчуку виповнилося 60 років. Ім'я цього талановитого дослідника та науковця відоме не тільки в Україні, але й далеко за її межами. Свідченням того є, насамперед, численні публікації у престижних вітчизняних та зарубіжних виданнях. Загалом, І.П. Ковальчук опублікував 895 наукових і навчально-методичних праць, серед яких 36 монографій, 12 навчальних посібників і підручників, в т.ч. 6 – з грифом МОН України. 5 книг опубліковано англійською та польською мовами, зокрема монографії (у співавторстві) "Geomorfologia ekologiczna systemów fluwialnych. Zagadnienia teoretyczne i metodyczne" (Варшава, 2000), "Z biegiem Dniestru. Studium krajoznawcze doliny Dniestru od źródeł rzeki do Chocimia" (Варшава 2007), "Transformation processes in the Western Ukraine. Concepts for sustainable land use" (Берлін, 2008) та ін. І.П. Ковальчук є членом Президії Міжвузівської Ради з проблем ерозій-

них, руслових та гирлових процесів при Московському державному університеті ім. М.В. Ломоносова, яка об'єднує понад 120 ВНЗ Європи та Азії, а також академіком Української Екологічної академії наук (1995), дійсним членом НТШ (2002), академіком АН Вищої освіти (2008), членом ДАК України, членом Президії УГТ, членом Вченої ради НУБіП України. Нагороджений знаком "Відмінник освіти України" (1998), Почесною грамотою Міністерства освіти України (1999), Подякою прем'єр-міністра України (2010), "Знаком пошани" Київського міського голови (2011). Багаторазово призначався головою ДЕК у ВНЗ України та понад 12 років був головою і членом спеціалізованих вчених рад при Львівському національному університеті імені Івана Франка, є членом спеціалізованих вчених рад при НУБіП України і КНУ імені Тараса Шевченка, членом редакційних колегій Всеукраїнських журналів "Історія української географії" та "Фізична географія і геоморфологія", Вісників Львівського та Волинського національних університетів, Наукових записок Тернопільського національного і Вінницького державного педагогічних університетів, наукового збірника "Природа Західного Полісся", "Екологічної енциклопедії". Багато років був головою Львівського відділу УГТ. Все це говорить про величезну працездатність вченого, його відданість науковим дослідженням, надзвичайно широку наукову ерудицію.

Формування І.П. Ковальчука як науковця, зокрема географа-геоморфолога, розпочалося ще в 1969 р., коли талановитий хлопець з мальовничого поліського села із мелодійною назвою Золотолін Костопільського району Рівненської області за покликом серця приїхав складати вступні іспити на географічний факультет Львівського державного університету. Чи міг подумати тоді Іван Ковальчук, відкриваючи двері одного із найстаріших університетів Європи, що згодом стане доктором географічних наук (1993), професором (1995), завідувачем кафедри геоморфології (1987-1990), фундатором і завідувачем кафедри конструктивної географії та картографії (2000-2007) Львівського національного університету імені Івана Франка, у 2005 р. отримає звання заслуженого професора цього ВНЗ, а потім, за запрошенням ректора, переїде до Києва (вересень 2007) і буде (з червня 2008 по травень

2011) працювати директором новоствореного НДІ землекористування та правового регулювання майнових і земельних відносин Національного університету біоресурсів і природокористування України, професором, завідувачем кафедри (з 2008 р. і до сьогодні) геодезії та картографії цього ВНЗ, а також професором кафедри землезнавства та геоморфології Київського національного університету імені Тараса Шевченка? Мабуть ні, але наполегливість, праця і талант зробили своє...

Любов до обраного фаху, рідного краю, людей довкола себе, своєї сім'ї професор І.П.Ковальчук несе глибоко у серці, відкривши її стороннім тільки у кількох стрічках – присвяті своєї монографії "Регіональний еколого-геоморфологічний аналіз" (1997). Ця книга, як і низка інших монографій та публікацій, є важливими для всіх, хто займається чи цікавиться проблемами екологічної та динамічної геоморфології, ерозієзнавства, руслознавства, а також іншими напрямками геоморфології, гідроекології, конструктивної географії, – картографії та геоекології.

Ковальчук І.П. є фундатором (1993 р.) нового наукового напрямку – екологічної геоморфології. Його докторська дисертація "Еколого-геоморфологічний аналіз флювіальних систем регіона" (1993), була першою роботою у Центральній та Східній Європі, де обґрунтовано суть екологічної геоморфології та регіонального еколого-геоморфологічного аналізу, показані шляхи вирішення еколого-геоморфологічних проблеми, які виникли у басейнових системах Західної України під впливом природних і техногенних чинників. В роботах І.П. Ковальчука закладений системний підхід до вивчення природних геосистем, в тому числі і флювіальних. Такий підхід дозволив розробити методику на алгоритми досліджень змін структури річкових систем протягом тривалого часу та оцінити роль впливу людини на них. Сьогодні ця методика використовується багатьма дослідниками для різних регіонів України та за її межами.

І.П. Ковальчук впродовж тривалого часу займався вивченням динаміки ерозійних процесів, деградації ґрунтів стаціонарними, експериментальними та геоінформаційно-картографічними методами, що також дозволило розробити методику оцінювання масштабів змін геоекологічного стану компонентів природного середовища річково-басейнових систем, яка широко застосовується в еколого-геоморфологічних та гідроекологічних дослід-

женнях. Вчений також обґрунтував технології протиерозійної організації землекористувань, схеми захисту малих річок України від забруднення і виснаження, а поселень – від паводків. Ним розроблені модель регіонального геоекологічного моніторингу, концепція басейнового природокористування, протипаводкового захисту комунікацій та угідь у Карпатському регіоні України та оцінено масштаби антропогенної трансформації природного середовища, структури і функціонування річкових систем у басейнах Західного Бугу, Горині, Дністра, Прута і Тиси.

Не можна оминати і доробок І.П. Ковальчука в аналізі наукової спадщини українських вчених, їхнього внеску у світову географічну науку, дослідження проблем формування наукових шкіл в галузі геоморфології і геоекології. Особливо відзначимо його монографію "Професор Петро Цись", яка вийшла у серії "Постаті землезнавства України" і присвячена П.М. Цисю – засновникові та багаторічному завідувачеві кафедри геоморфології Львівського державного університету ім. І.Я. Франка. Цікаві в цьому сенсі наукові розвідки, які стосуються творчості Володимира Кубійовича, Юрія Полянського, Степана Рудницького, інших вчених.

Високий професіоналізм, вміння зрозуміти, підтримати і допомогти іншим згуртували довкола Ковальчука І.П. талановиту молодь. Він підготував 16 кандидатів наук і три доктори (в тому числі два – для Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка), продовжує готувати аспірантів і докторантів для НУБіП України, Волинського національного університету імені Лесі Українки, Львівського національного університету імені Івана Франка, Луцького державного технічного університету та ін.

Високому педагогічному професіоналізму І.П. Ковальчук завдячує роботі впродовж тривалого часу на посаді провідного наукового співробітника Львівського науково-практичного центру Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України (1995 - 2008), де досліджував проблеми безперервної екологічної освіти і виховання та краєзнавства. У 1980–2011 роках викладав широкий спектр дисциплін у провідних вищих навчальних закладах України та зарубіжжя. Він розробив і читав такі курси: у Львівському університеті (1980–2007) – "Географія", "Геоморфологія з основами четвертинної геології", "Геоморфологія", "Картографія і картографічне креслен-

ня", "Конструктивна географія", "Геоморфологія з основами геології", а також спецкурси "Динамічна геоморфологія", "Неотектоніка", "Методика геоморфологічних досліджень", "Основні проблеми геоморфології", "Вступ до спеціальності", "Гідроекологічний моніторинг", "Проблеми гідроекології"; у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (2003–2005) – "Проблеми геоморфології", "Екологічна геоморфологія", "Методологія наукової творчості"; у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (з 2007) – курс "Картографія" і спецкурси для магістрів "Екологічна експертиза земельпорядних рішень", "Інженерно-технологічна регламентація охорони земель", "Технологічні аспекти використання земель", "Оцінка якості земель"; у Варшавському університеті (2000–2002) – "Екологічна геоморфологія"; у Київському національному універси-

теті імені Тараса Шевченка – "Динамічна геоморфологія", "Ерозійні та руслові процеси", "Проблеми геоморфології та палеогеографії", "Проблеми екологічної геоморфології України", "Методологія наукової творчості" та "Порівняльна планетологія".

І.П.К овальчук підтримує контакти, веде спільні наукові дослідження разом з вченими Німеччини, Нідерландів, Польщі та Росії, керує міжнародними проектами та держбюджетними і договірними дослідницькими темами.

Наукова громадськість, географи і, насамперед, учні та друзі щиро вітають Івана Платоновича з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, щастя, натхнення, нових талановитих учнів і подальших творчих здобутків. І нехай ті добрі справи, якими наповнене Ваше життя, приносять Вам щиру повагу друзів і колег, любов ближніх!